

Rapportering in de jaarrekening van ingekochte eigen aandelen door beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde Belgische vennootschappen.

Non Peer-reviewed author version

MERCKEN, Roger (2008) Rapportering in de jaarrekening van ingekochte eigen aandelen door beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde Belgische vennootschappen.. In: Accountancy & Bedrijfskunde: maandschrift, 28(10). p. 26-39.

Handle: <http://hdl.handle.net/1942/8423>

Rapportering in de jaarrekening van ingekochte eigen aandelen door beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde Belgische vennootschappen

Roger Mercken

Abstract

De rapportering van het bezit van eigen aandelen in de jaarrekening van de onderneming blijft wat merkwaardige trekjes vertonen. Zoals kon verwacht worden op basis van vorige onderzoeken (Mercken, 1996 en Mercken, 2000) is het aantal Belgische ondernemingen dat op het einde van het boekjaar eigen aandelen bezit heel beperkt. Volgens de statistieken van de Balanscentrale van de Nationale Bank van België beschikten op het einde van het boekjaar 2005 slechts 0,9 per duizend vennootschappen over eigen aandelen. Niet meer dan 274 van de 295 070 vennootschappen die hun jaarrekening bij de Balanscentrale neerlegden rapporteerden in 2005 dat eigen aandelen in het bezit waren van de vennootschap zelf, 74 rapporteerden (ook) eigen aandelenbezit via hun rechtstreekse dochters. Verhoudingsgewijze zijn daarbij veel beursgenoteerde vennootschappen. Het bezit van eigen aandelen weerspiegelt uiteraard slechts een fractie van de inkoopverrichtingen. Ingekochte aandelen die na de inkoop worden vernietigd of terug verkocht (bv. aan het personeel in het kader van aandelenoptieplannen) maken in België het grootste gedeelte van de inkopen uit. In vergelijking met de situatie in de USA waar het bedrag van de inkoop van eigen aandelen de dividenduitkeringen overtreft (Grullon & Michaely, 2004, op basis Computstat database 2000) en dividenden alsmaar minder voorkomen (Fama & French, 2001) zijn dat opvallend lage cijfers. Zo werd in 2007 een recordbedrag van \$589 miljard ingekocht door de beursgenoteerde ondernemingen in de Standards & Poor's 500 index (en een belangrijk gedeelte daarvan aangehouden), terwijl het cash dividend voor die ondernemingen \$246 miljard bedroeg (Standards & Poor's, 2008). Ook in België en Nederland was er in 2007 in vergelijking met de vorige jaren een hoge inkoopactiviteit, zij het heel wat beperkter van omvang dan in de USA.

Uit onze vorige onderzoeken bleek dat er diverse abnormale situaties optraden in de rapportering in de nochtans beperkte groep met eigen aandelenbezit op het einde van het boekjaar. Dat kan zowel wijzen op een onzorgvuldige rapportering van het eigen aandelenbezit als op onduidelijkheid in de bestaande regelgeving, maar kan (uitzonderlijk) ook een indicatie zijn van echte inbreuken op die regelgeving.

In dit artikel wordt vooral ingegaan op de situatie van de ondernemingen met een volledig schema (model) van de jaarrekening, waarbij de verschillen tussen beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde ondernemingen centraal staan. Daar alle vennootschappen met het volledig schema, behoudens een

beperkt aantal uitzonderingen, onderworpen zijn aan een externe audit zouden er weinig fouten mogen optreden. Normaal kan ook verwacht worden dat beursgenoteerde vennootschappen nog meer aandacht besteden aan een correcte rapportering. Dit blijkt evenwel niet altijd het geval.

In dit artikel bespreken wij eerst aan de hand van de wetenschappelijke literatuur kort de motieven voor de inkoop van eigen aandelen en vervolgens de hoofdlijnen van de wettelijke regelgeving en de daarop gebaseerde consistentiecontroles. Daarna onderzoeken wij de frequentie van eigen aandelenbezit van Belgische vennootschappen en voeren wij de aangehaalde consistentiecontroles uit. Vervolgens worden een aantal karakteristieken vergeleken tussen genoteerde en niet-genoteerde ondernemingen. Tenslotte formuleren wij enkele kritische bedenkingen bij de waarde waartegen de eigen aandelen in de jaarrekening werden opgenomen en bij de toelichting in het jaarverslag.